

הנוכה ON מזמור שיר הנכת הבית לדוד RECITING

It is the Ashkenazic practice to recite מזמור שיר הנכת הבית לדוד after the שיר של יום on the eight days of הנוכה and to recite ברכי נפשי after the שיר של יום on ראש חדש. Why do we not recite a special תפלה after reciting the שיר של יום, פסח, שבועות, סוכות, בית המקדש לויים in the שיר של יום, ראש השנה and כיפור. Perhaps your first thought is that the בית המקדש לויים in the שיר של יום did not recite a special תפלה on those days but did recite a special תפלה on הנוכה and on ראש חדש. מסכת סופרים. Not according to.

העם בעמידה עד וברוך שם כבודו לעולם
 ויושבין ואומרים כל ענין של מזמורות;
 ובי"ט האחרון של פסח הלל הגדול. ואיזהו
 הלל הגדול (שם קלו) הודו לה' כי טוב, הודו
 לאלקי האלקים. ונהגו העם לומר הלל
 הגדול אף ע"פ שאינו מן המובחר. הלכה ג-
 ובהג השבועות (תהלים כט) הבו לה' בני
 אלים; בט' באב בארבע פסוקים משל
 ירמיה המאוס מאסת את (דבר ה') [יהודה]
 עד כי אתה עשית [את] כל אלה. ושני
 מזמורים הללו אלהים באו גוים בנחלתך
 (תהלים עט) ועל נהרות בבל (שם קלו)
 אע"פ שבכל מקום מקדימין דברי קדושה
 לדברי קבלה בזה דברי קבלה מקדימין
 לדברי קדושה... פרק תשעה עשר הלכה
 ב'- ובראש השנה אומר כל העמים תקעו
 כף (תהלים מז) ביום הכפורים ברכי נפשי
 (שם קד) וממעמקים קראתיך ה' (שם קל);
 בהג הסוכות נודע ביהודה (שם עו); ביום
 השמיני למנצח על השמינית (שם ו) ואם
 אינו בקי בהן אומר אודה ה' בכל לבי (שם
 ט) ודיו.

מסכת סופרים פרק שמונה עשרה הלכה
 א'- א"ל רשב"ל מזמור ומוסף מי קודם?
 מחורתא מילתא שהמזמור קודם; לפיכך
 נהגו העם לומר מזמורים בעונתן (כלומר
 בעתן); דתנינן תמן: שיר שהלויים אומרים
 בבית המקדש ביום הראשון היו אומרים
 (שם כד) לה' הארץ ומלואה וכו'. בשני היו
 אומרים (שם מה) גדול ה' ומהולל כו'.
 בשלישי היו אומרים (שם פב) אלהים נצב
 בעדת וכו'. ברביעי היו אומרים (שם צד) אל
 נקמות ה' כו'. בחמישי היו אומרים (שם פא)
 הרנינו לאלהים עוזנו כו'. בששי היו
 אומרים (שם צג) ה' מלך גאות וכו'. בשבת
 היו אומרים (שם צב) מזמור שיר ליום
 השבת לעתיד לבא ליום שכולו שבת
 ומנוחה לחיי העולמים, שכל המזכיר פסוק
 בעונתו מעלה עליו כאילו בונה מזבח חדש
 ומקריב עליו קרבן. הלכה ב- בהנוכה (שם
 ל) ארוממך ה'; בפורים (שם ז) שגיון לדוד;
 ביום הראשון של פסח (שם קלה) הללו את
 שם ה' [וי"א] (שם פג) אלהים אל דמי לך];
 וכן חולו של מועד אלא בימים הראשונים
 של פסח הוא צריך לומר יהי כבוד ה' וכל

It is therefore indisputable that the לויים recited a special שיר של יום on each holiday (but notice that ראש חדש was not mentioned). The question remains why do we recite a special תפלה after the שיר של יום only on חנוכה and on ראש חדש? The difficulty mushrooms when we examine the סידור of the גר"א, the Vilna Gaon. He provided that we recite a distinct שיר של יום for each holiday. Further, he held that the special שיר של יום should be recited in place of the daily שיר של יום. For example, he provided that when ראש חדש fell on שבת, the congregation recites ברכי נפשי and not מוזמור שיר ליום השבת and not מוזמור שיר הנכתב הבית לדוד. Our current practice does not follow that rule. Why not? It may be necessary to focus on why we recite the שיר של יום. According to מסכת שכל המזכיר פסוק בעונתו מעלה of שיר של יום the reason to recite the שיר של יום is the rule of עליו כאילו בונה מזבח חדש ומקריב עליו קרבן. Our current practice may be based on a different concept, as explained by the סידור אוצר התפלות.

כתב הגאון יעב"ץ מנהג ק"ק (קצת קהילות) אשכנזים ופולין לומר אחר זה (עלינו) שיר הלויים של כל יום ובספר זכרון ציון כתב בזה הלשון. מצאתי כתוב בספר הרדים בשם הרמב"ן וזה לשונו זכור את יום השבת לקדשו; מתבת לקדשו למדו רז"ל מצות עשה מתרי"ג מצות, והיא אמירת קידוש בשבת. אבל עיקר של פסוק מיירי בכל הימים. ולכך לא יהיה זו זכרון שבת בכל הימים. וכשמונה (count) הימים לא יהיה מונה זונטאג (Sunday) מאנטאג (Monday) אלא אחד בשבת שני בשבת וכו' עכ"ל. וכתבו תלמידי הארי ז"ל ככה יאמר: בראשון בשבת, היום יום ראשון בשבת שבו היו הלויים אומרים בבית המקדש, ויכון שישאר בו באותו יום הארת תוספת נשמה יתרה משבת העברה.

If our purpose in reciting the שיר של יום is to remember שבת, then there is no reason to recite a special שיר של יום on a holiday. Why do we recite מוזמור שיר הנכתב הבית on חנוכה? Perhaps an analysis of the custom of the ספרדים to recite מוזמור שיר הנכתב הבית on חנוכה at the end of קרבנות provides an answer. For them, the recital of מוזמור שיר הנכתב הבית on חנוכה is tied to reciting קרבנות and is not related to the שיר של יום. It is the same reasoning that propelled the ספרדים to include הודו as a part of קרבנות and not as part of פסוקי דזמרה. The editor of one of the ancient סדורי אשכנז may have borrowed the מנהג הספרדים but did not position מוזמור שיר in the same place. He may have failed to consider the questions that his placement raised. The Vilna Gaon's custom can then be viewed as an attempt to correct what is an inconsistent practice. For reasons yet to be uncovered, his approach was not universally accepted. That leaves us to deal with the placement of ברכי נפשי in the תפילות of ראש חדש when, בע"ה, we study the תפילות of ראש חדש.

TRANSLATION OF SOURCES

מסכת סופרים פרק שמונה עשרה הלכה א' - Rabbi Shimon Ben Levi asked him: which should be recited first, the Psalm of the day or the Mussaf prayer. He answered: it is better that the daily Psalm be recited and then the Mussaf prayer. Therefore, the community began the practice to recite the daily Psalm at the appropriate time, as we learned: These are the songs that the Leviim recited in the Beit Hamikdash: On the first day of the week, they would recite: To G-d is the world and all that is in it (Tehillim, 24); On the second day of the week (ibid. 48): Great is G-d and praised; On the third day of the week: (ibid. 82) G-d stands within the community; On the fourth day of the week, they would recite: (ibid. 94): A G-d who avenges; on the fifth day of the week, they would say: (ibid. 81) Sing aloud to G-d our strength; on the sixth day, they would recite: (ibid. 93) G-d reigns. He is dressed in royalty; On the seventh day they would recite: (ibid. 92) A song for the day of Shabbat, a day in the future in an era that will completely the Sabbath and rest for the inhabitants of this world. A person who recites a verse from a Psalm at its appropriate time, is considered similar to a person who built a new sacrificial platform and brought sacrifices upon it.

הלכה ב' - On Chanukah, (ibid. 30) I will raise you, G-d; On Purim, (ibid.7) A *shiggayon* of David; On the first day of Pesach, (ibid. 135) Praise the name of G-d; [and some say (ibid. 83) G-d, do not keep silent]; The same chapter is read on Chol Hamoed; but on the first days of Pesach, he should say: May Your honor, G-d. All of the congregation stands until the congregation reaches the words: Blessed is Your honored name forever. The congregation then sits and finishes reading the chapter; On the last Yom Tov days of Pesach, they recite: The Great Hallel; What is considered the Great Hallel? (ibid. 136) Give thanks to G-d because He is good; Give thanks to G-d the G-d of gods. The congregations customarily recited the Great Hallel even though it was not the best. **הלכה**

ג' - On the holiday of Shevuot, (Psalms 29) Give G-d his glory, sons of gods; On Tisha B'Av, four verses from the Book of Jeremiah: Judah, have you hated the words of G-d until You made all of this. And the two chapters: G-d, the other nations have entered into the lands you own (ibid. 79) and near the rivers of Babylonia (ibid. 137). Although it is customary to read first from works of Kedushah and then from books of Scribes, in this matter we give preference to works of Scribes. **פרק תשעה עשר הלכה ב'** - On Rosh Hashonah we say: All the nations, clap your hands (Psalms 47); On Yom Kippur: Bless G-d, my soul (ibid. 104) and from the depths, I call out to you, G-d (ibid. 130); On Succoth, In Judah, G-d is known (ibid. 76); On Shmini Atzeret, To the musician, on the eighth (ibid.6); and if he is not proficient in them, he says: I will praise you with my whole heart (ibid. 9) and that is enough.

סידור אוצר התפלות - The Gaon, Rabbi Yaakov M'Emden wrote: it is the custom of some

TRANSLATION OF SOURCES-2

Ashkenazic and Polish communities to recite after aleinu the song that the Levites would sing each day. In the book, *Zichron Zion*, he wrote as follows: I found written in the Book of Chareidim in the name of the Ramban as follows: Remember the Sabbath to make it holy. From the words “to make it holy,” our sages learned one positive commandment out of 613 and that it is to recite Kiddush on Shabbat ; but the key point to learn from that verse is that there is an obligation for you to remember the Shabbat each day. Therefore, the memory of the Shabbat should remain with you each day. When you count days, do not count them as Sunday, Monday but as the first day towards Shabbat, the second day etc. And the students of the Ari wrote that this is what you should say, on the first day towards Shabbat: today is the first day towards Shabbat on which the Levites would say at the time that the Beit Hamikdash stood, and he should intend that there remain within him the feeling of having an extra soul that he felt on the Shabbat before.